

Predmet C-310/24**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

29. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji, Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. travnja 2024.

Tužitelj:

YL

Tuženik:

„Elektrozpredelitelni mreži Zapad” EAD

Predmet glavnog postupka

Tužba za negativno utvrđenje kojom tužitelj od suda koji je uputio zahtjev traži da utvrdi da nije dužan platiti račun za električnu energiju koji se temelji na procijenjenoj potrošnji u posljednja tri mjeseca prije očitavanja neispravnog brojlara kojim nije točno zabilježena stvarna potrošnja

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje Direktive (EU) 2019/944, Uredbe (EU) 2019/943 i Direktive 2011/83/EU u pogledu načina određivanja cijene električne energije, njezinih sastavnica i načina primjene načela energetske učinkovitosti; tumačenje Direktive 2011/83 u vezi s pitanjem je li potrošač dužan platiti cijenu procijenjene količine električne energije u slučaju kvara ili neispravnog bilježenja mjernog uređaja, a razlog tomu je vanjski utjecaj ili ne postoji vanjski utjecaj; osim toga, tumačenje s obzirom na proporcionalnost troškova mreže i obvezu potrošača da snose te troškove zbog toga što opskrbljivač/operater mora imati poticaje za ograničavanje gubitaka

Prethodna pitanja

1. Treba li [pojam] „naknade [...], uključujući [...] energiju za gubitke” u smislu članka 46. stavka 2. točke (d) Direktive (EU) 2019/944 i članka 18. stavka 8. Uredbe (EU) br. 2019/943 tumačiti na način da podrazumijeva struju koja je potrošena, ali nije izmjerena mjernim uređajem ako je nemjerenje ili pogrešno mjerenje struje kod potrošača

- (a) posljedica vanjskog utjecaja ili
- (b) nije posljedica vanjskog utjecaja,

a operator sustava ili opskrbljivač električnom energijom nije pravodobno uklonio uzrok, tako da se obračun temelji na „procijenjenoj” količini električne energije za razdoblje određeno zakonom, čiji završetak ovisi o datumu kada je opskrbljivač utvrdio tehničku pogrešku?

2. Treba li obvezu Regulatornog povjerenstva na temelju članka 59. stavka 1. točke (a) Direktive 2019/944 tumačiti na način da se poštuje načelo određivanja transparentnih kriterija za tarife za prienos ili distribuciju ili njihove metodologije ako su tarifom pokriveni troškovi operatera u slučaju kvara mjernog uređaja (bez mogućnosti bilježenja mjerenja ili tehnički pogrešan mjerni uređaj) u iznosu procijenjenih gubitaka tijekom procijenjenog razdoblja te ako je taj kvar

- (a) posljedica vanjskog utjecaja ili
- (b) nije posljedica vanjskog utjecaja,

a operator sustava ili opskrbljivač električnom energijom, koji je vlasnik mjernog uređaja, nije pravodobno uklonio uzrok?

3. Treba li članak 18. stavke 1. i 7. Uredbe br. 2019/943 tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg se troškovi električne energije potrošača određuju na temelju procjene njegove potrošnje električne energije tijekom procijenjenog razdoblja, bez provjere količine električne energije koju je stvarno potrošio, u slučaju kvara mjernog uređaja koji je

- (a) posljedica vanjskog utjecaja ili
- b) nije posljedica vanjskog utjecaja?

4. Treba li članak 27. Direktive 2011/83/EU tumačiti na način da je potrošač dužan platiti procijenjenu cijenu količine električne energije tijekom procijenjenog razdoblja ako se mjernim uređajem ne bilježi stvarna potrošnja električne energije i ako se ne nalazi na potrošačevoj nekretnini, a njegov kvar je

- (a) posljedica vanjskog utjecaja ili
- b) nije posljedica vanjskog utjecaja?

5. Treba li članak 10. stavak 4. Direktive 2019/944 tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis kojim se opskrbljivača električnom energijom/operatora sustava ovlašćuje da ponovno izračuna količinu električne energije tako da ju zamijeni procijenjenom količinom električne energije koja je potrošena tijekom procijenjenog razdoblja ako se mjernim uređajem nepravilno mjeri i ako je nedostupan potrošaču, a njegov kvar je

- (a) posljedica vanjskog utjecaja ili
- b) nije posljedica vanjskog utjecaja?

Odredbe prava Unije

Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, članak 4., članak 2. točke 1. i 2., članak 3. stavci 1. i 2., članak 9. stavci 1., 2. i 3., članak 18. stavci 1. do 4., članak 27.

Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU, uvodna izjava 83., članak 1., članak 2. točke 1. do 4., članak 10. stavci 1. i 2., članak 10. stavak 3. točke (a), (b), (d), (e), (f), (g) i (h) te članak 10. stavci 4. do 12., članak 46. stavak 2. točka (d), članak 59. stavak 1. točke (a) i (r)

Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije, članak 18. stavci 1., 3., 7. i 8.

Odredbe nacionalnog prava

GRAŽDANSKI PROCESUALNI KODEKS (ZAKONIK O PARNIČNOM POSTUPKU)

Članak 7. (3) Sud po službenoj dužnosti ispituje sadržava li potrošački ugovor nepoštene odredbe. Omogućit će strankama da se očituju u tom pogledu.

ZAKON ZA ENERGETIKATA (ZAKON O ENERGIJI)

U skladu s člankom 83. stavkom 1., uspostavljanje i rad elektroenergetskih mreža uređeni su odredbama Pravila za izmervane na količinstvo električeska energia (Pravila za mjerenje količine električne energije, u daljnjem tekstu: PIKKEE), kojima se utvrđuju načela, metode i lokacije mjerenja te postupak i metode ponovnog obračuna količine električne energije u slučaju da električna energija nije izmjerena ili je pogrešno ili netočno izmjerena. Ta pravila na prijedlog elektroenergetskih poduzeća donosi Komisija za energijno i vodno regulirane (Regulatorno povjerenstvo za energiju i vodu, Bugarska; u daljnjem tekstu:

Regulatorno povjerenstvo) te ih i Regulatorna komisija i elektroenergetska poduzeća objavljuju na svojim internetskim stranicama.

Članak 1. tog Zakona sadržava, među ostalim, definiciju „kupca iz kategorije kućanstvo”: kupac koji kupuje električnu energiju ili područno grijanje s toplom vodom ili parom, kao medijima za prijenos topline, za grijanje, klimatizaciju i opskrbu vodom ili prirodni plin za potrošnju u vlastitom kućanstvu.

PRAVILA ZA IZMERVANE NA KOLIČESTVOTO ELEKTRIČESKA ENERGIA (PRAVILA ZA MJERENJE KOLIČINE ELEKTRIČNE ENERGIJE)

Tim pravilima se u skladu s njihovim člankom 1. utvrđuju, među ostalim, zahtjevi u pogledu točnosti mjerenja te provjere tehničkih i mjeriteljskih značajki mjernih uređaja/sustava i njihovih komunikacijskih veza, prava i obveze vlasnika mjernog sustava i stranaka u transakcijama koje se odnose na električnu energiju, uvjeti i postupci za utvrđivanje slučajeva u kojima električna energija nije izmjerena ili je pogrešno ili netočno izmjerena, uvjeti, postupci i metode rada lokacija i objekata za mjerne uređaje koji zahtijevaju umjeravanje.

Pravilima se također predviđaju ispitivanja usklađenosti mjernih uređaja koji zahtijevaju umjeravanje sa zahtjevima koje je utvrdio dotični operator sustava, uključujući s onima u pogledu točnosti mjerenja.

Osim tih ispitivanja, operator sustava (vlasnik mjernog uređaj koji zahtijeva umjeravanje) mora na licu mjesta osigurati tehničke preglede mjernog sustava/uređaja koji zahtijeva umjeravanje kao i razmjenu ili prilagodbu programa kojim su predviđeni parametri za mjerni uređaj koji zahtijeva umjeravanje. Očitavanje mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje ne predstavlja tehnički pregled u smislu tih pravila.

U odjeljku IX. navedenih pravila utvrđuju se postupci i metode ponovnog izračuna količine električne energije.

Člankom 49. tih pravila propisuje se da dotični operator sustava mreže mora sastaviti izvješće o pregledu provedenom u skladu s tim pravilima, koji potpisuju jedan od njegovih predstavnika i korisnik ili njegov zastupnik. Ako se pregledom utvrdi neusklađenost mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje s propisanim mjeriteljskim i/ili tehničkim značajkama, njegova oštećenost i/ili neispravan rad ili je utvrđeno da postoji sumnja da je uređaju dodan nepripadajući element, uređaj će se ukloniti, zapečatiti plombom s oznakom dotičnog operatora sustava mreže i jedinstvenim brojem te u roku od 14 dana od pregleda proslijediti nadzornom tijelu nadležnom za mjeriteljska ispitivanja.

Ako je kvar mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje uzrokovan višom silom u smislu navedenih pravila, dotični operator sustava ne mora ga proslijediti nadzornom tijelu nadležnom za mjeriteljska ispitivanja.

U prethodno navedenim slučajevima dotični operator sustava mora ugraditi ispravne mjerne uređaje koji zahtijevaju umjeravanje.

Člankom 50. detaljno se uređuje izračun količine električne energije u slučaju nemogućnosti mjerenja pomoću mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje ili nedopuštene pogreške u mjerenju, člankom 51. u slučaju utvrđenog nepravilnog priključenja na elektroenergetsku mrežu i člankom 52. u slučaju tehničkog nedostatka mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje zbog kojeg potrošena električna energija prolazi kroz mjerni sustav, ali se potom ne mjeri količina, a ne može utvrditi postojanje vanjskog utjecaja.

U skladu s člankom 56., u slučaju ponovnog izračuna količina električne energije na temelju tog odjeljka navedenih pravila operatori distribucijskih sustava dužni su korisniku izdati račun za ponovno izračunane količine električne energije, objasniti mu ponovni izračun te ga obavijestiti o iznosu koji se plaća za mrežne usluge (osim naknade za pristup distribucijskoj mreži izračunane na temelju pružene usluge) i „obvezama prema javnosti”. Količine električne energije ponovno izračunane u skladu sa stavkom 1. obračunavaju se na temelju procijenjene tržišne cijene električne energije koju je za razdoblje novog izračuna Regulatorno povjerenstvo odredilo za podmirivanje tehničkih troškova.

Sažet prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Stranke su suglasne da je tužitelj vlasnik stambene nekretnine koja je od 10. travnja 2022. priključena na mrežu za prijenos električne energije te da je tuženik u predmetnom razdoblju i na predmetnoj lokaciji imao pravo isporučivati i obračunavati električnu energiju. Potonji je bio registrirani operator prijenosnog sustava i opskrbljivač električnom energijom. U tuženikovoju bazi podataka otvoren je potrošački račun za opskrbu predmetne nekretnine električnom energijom i njezinu potrošnju. Nije sporno da je između stranaka postojao potrošački ugovorni odnos u vezi s isporukom električne energije tijekom predmetnog razdoblja i na predmetnoj lokaciji te da je tužiteljeva kuća bila opremljena brojilom električne energije (tehnički mjerni uređaj), koje se nalazilo izvan granica te nekretnine.
- 2 Također nije sporno da su tuženikovi zaposlenici 10. travnja 2023. provjerili brojilo električne energije. Nalazilo se u metalnoj kutiji na ulici, koja je bila dostupna isključivo tuženikovim zaposlenicima. Brojilo je uklonjeno nakon pregleda od 10. travnja 2023. te je radi ispitivanja proslijeđeno Bugarskom institutu po metrologia (Bugarski zavod za mjeriteljstvo, u daljnjem tekstu: BIM), koji je ispitao mjerni uređaj. Te činjenice također su utvrđene u vještačenju koje je naložio sud koji je uputio zahtjev.
- 3 Ispitivanjem je nesporno utvrđeno da brojilom dnevne tarife nisu prikupljena očitavanja i da mjerni uređaj nema vidljivih nedostataka, ni izvana kao ni na sklopnim pločama ni pojedinim dijelovima brojila električne energije, uključujući njegov softver. BIM je zaključio da se električna energija koja je prolazila kroz

brojilo nije prikupljala prema postavljenoj tarifi te da brojilo nije bilo u skladu ni s mjeriteljskim značajkama niti da je udovoljavalo zahtjevima u pogledu točnosti mjerenja električne energije.

- 4 Na temelju tih rezultata tuženik je izdao račun u skladu s člankom 50. stavkom 1. točkom (b) PIKEE-a. Tvrdi da s obzirom na kvar mjernog uređaja postoji pravna osnova za izračun procijenjene potrošnje električne energije tijekom razdoblja od tri mjeseca koje prethodi pregledu, odnosno od 11. siječnja do 10. travnja 2023. Procijenjena potrošnja koju je izračunao tuženik iznosila je 3168 kWh. Račun je na temelju cijena električne energije koje su u to vrijeme bile na snazi iznosio 2058,26 bugarskih leva (BGN) (otprilike 1000 eura). Tuženik je taj iznos obračunao isključivo na temelju dnevne tarife, koja je skuplja od noćne tarife.
- 5 Tužitelj smatra da nije dužan platiti taj iznos s obzirom na to da nije bio upoznat s kvarom brojila električne energije, da nije imao pristup tom brojilu i da se procjena također mogla odnositi na kraće razdoblje, odnosno samo na razdoblje u kojem je brojilo električne energije bilo u kvaru. Stoga je podnio tužbu za negativno utvrđenje da za posljednja tri mjeseca prije pregleda nije dužan platiti procijenjenu potrošnju električnu energiju.
- 6 Tuženik osporava tužbu u cijelosti i tvrdi da je iznos obračunan na temelju slučaja predviđenog člankom 50. stavkom 1. točkom (b) PIKEE-a, koji se odnosi na nemogućnost mjerenja pomoću mjernog uređaja koji zahtijeva umjeravanje ili nedopuštenu pogrešku u mjerenju.
- 7 Iz sudskog vještačenja proizlazi da se do pregleda od 10. travnja 2023. brojilom električne energije nepotpuno je izmjerena struja isporučena do tužiteljeva stambenog objekta. Iako je električna energija prolazila kroz brojilo, pogreška u mjerenju bila je veća od dopuštene. Na zaslonu brojila električne energije nisu se prikazivala prikupljena očitavanja. Iako je kroz njega prolazila, električna energija nije se prikupljala u njegovu brojaču odnosno na njegovu zaslonu te se stoga nisu odašiljali impulsi, to jest nije se izmjerila propuštena električna energija. Konkretno, brojilom električne energije nepotpuno se mjerilo od 20. siječnja do 20. veljače 2023. Od 21. veljače do 9. travnja 2023. njime se samo djelomično mjerilo. Pregled je proveden 21. travnja 2023. Stoga se uređajem od 20. siječnja do 9. travnja 2023. nepotpuno odnosno djelomično mjerilo.
- 8 Iz sudskog vještačenja proizlazi da je tuženik posljednji predmetnog pregled brojila električne energije proveo 14. ožujka 2018. Sljedeći pregled proveden je predmetnog datuma, odnosno 12. travnja 2023. Tuženik nije imao daljinski pristup brojilu električne energije za očitavanje vrijednosti u stvarnom vremenu i provjeru stanja uređaja, tako da nisu postojala očitavanja na daljinu, nego su očitavanja isključivo provodili tuženikovi zaposlenici. Na licu mjesta ne postoje mjerni uređaji za praćenje vrijednosti izmjerene struje. Sudski vještak stoga nije mogao točno tvrditi količinu električne energije koju je tužitelj potrošio za vrijeme dok se uređajem nepotpuno odnosno djelomično mjerilo (od 20. siječnja 2023. do 9. travnja 2023.).

- 9 Nije sporno i iz sudskog vještačenja također proizlazi da se predmetnim brojiлом električne energije nepotpuno mjerila isporučena električna energija. Nije bilo vanjskog utjecaja na mjerni uređaj, a sustav priključenja i uređaj za priključenje na prijenosnu mrežu nisu bili u kvaru. Softverom se nije manipuliralo. Utvrđeno je da je uzrok neispravnosti brojila unutarnja pogreška, to jest tehnički kvar brojila. Brojilo električne energije bilo je neispravno.
- 10 Nije sporno da je tužitelj bio obaviješten o provedenom pregledu i da mu je tuženik izdao račun za sporni iznos, koji je također zaprimio. Pregled je proveden u skladu sa zakonom i sastavljeni su potrebni zapisnici. Tužitelj je obaviješten o pregledu i njegovim rezultatima.

Bitni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 11 Spor se odnosi na pravnu situaciju, a ne na činjenice. Tužitelj tvrdi da nije dužan platiti obračunani iznos, što tuženik osporava. Postavlja se pitanje je li tuženikovo postupanje u suprotnosti sa zaštitom potrošača. Može li poduzeće za opskrbu električnom energijom po službenoj dužnosti i jednostrano naknadno ispostavljati račune ako se brojiлом električne energije ne bilježe izmjerene vrijednosti, ako se ono nije nalazio na potrošačevoj nekretnini i ako je u vlasništvu opskrbljivača? Spor se odnosi na pitanje je li potrošač dužan, neovisno o svojoj krivnji (namjerni kvar brojila), platiti predmetni iznos za procijenjenu potrošnju električne energije u posljednja tri mjeseca, a da nije utvrđena njegova potrošnja prema dnevnoj i noćnoj tarifi. Naime, cijena se razlikuje ovisno o tarifi.
- 12 Postavlja se pitanje je li tuženikovo postupanje u skladu sa zaštitom potrošača, odnosno može li poduzeće jednostrano ponovno izračunati potrošačevu potrošnju električne energije zbog kvara brojila električne energije kojem potrošač nije imao pristup, pri čemu se ponovni izračun temelji na procijenjenoj količini električne energije, koja se temelji na kapacitetu brojila električne energije u procijenjenom razdoblju, a ne na stvarnom razdoblju u kojem je brojilo električne energije bilo u kvaru. Spor se odnosi na pitanje li potrošač dužan snositi procijenjene troškove električne energije tijekom procijenjenog razdoblja ako je njegovo brojilo električne energije, iako je bilo u kvaru, u tuženikovu vlasništvu i pod nadzorom opskrbljivača, a potomji ga nije odmah uklonio i zamijenio novim brojiлом, unatoč tomu što je posljednji pregled proveden pet godina prije predmetnog pregleda.

Sažetak obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 13 U uvodnoj izjavi 83. Direktive 2019/944 navodi se obveza operatora sustava u pogledu smanjenja gubitaka u elektroenergetskoj mreži (u okviru općeg načela energetske učinkovitosti) te daljinskog očitavanja i praćenja sustava u stvarnom vremenu.
- 14 Što se tiče gubitaka u mreži, bugarski je zakonodavac donio odredbu članka 83. stavka 1. točke 6. i članka 83. stavka 2. Zakona o energiji, na temelju koje je

Regulatorno povjerenstvo regulatorno tijelo u smislu Direktive 2019/944, koje utvrđuje pravila za mjerenje količine električne energije.

- 15 Regulatorno povjerenstvo uvrstilo je pravila za izračun u PIKEE, na temelju kojih se u skladu s načelom stjecanja bez osnove utvrđuje količina električne energije koju potrošači potroše tijekom određenog procijenjenog razdoblja (procijenjena potrošnja električne energije). Pravilima je obuhvaćeno nekoliko slučajeva.
- 16 U slučaju tehničke neispravnosti mjernog uređaja zbog dokazane izmjene sustava priključenja ili u slučaju vanjskog utjecaja na tehnički mjerni uređaj koji je posljedica radnji (krivnje) potrošača, opskrbljivač električnom energijom obračunava procijenjenu količinu električne energije u skladu s člankom 50. PIKEE-a po cijeni koju odredi Regulatorno povjerenstvo. Tako se člankom 50. PIKEE-a uređuje metoda izračuna isključivo u slučaju vanjskih utjecaja na mjerenje potrošnje ili vrstu priključka. Ako se krajnji potrošač protupravno priključio na prijenosni sustav, opskrbljivač obračunava električnu energiju u skladu s člankom 51. PIKEE-a.
- 17 Ako se brojilo električne energije pokvari ili se njime netočno mjeri, bez vanjskog utjecaja potrošača, obračun se provodi na temelju članka 52. PIKEE-a. Tom odredbom omogućuje se dobavljaču da u slučaju kvara uređaja bez vanjskog utjecaja potrošača izda račun na temelju procijenjene potrošnje električne energije.
- 18 U slučaju kvara ili neispravnosti uređaja za prebacivanje tarifa opskrbljivač izdati račun na temelju članka 53. PIKEE-a. U skladu s bugarskim pravom, uređaj za prebacivanje tarifa sat je kojim se upravlja dnevnim i noćnim načinom rada. Naime, do 1. travnja 2024. cijena električne energije razlikovala se ovisno o dnevnoj ili noćnoj tarifi.
- 19 Odredbama članaka 50. do 53. PIKEE-a uzima se u obzir načelo stjecanja bez osnove (načelo naknade za potrošenu, ali neizmjerenu električnu energiju). Navedena pravila temelje se na pretpostavci da je potrošač u slučaju nemjerenja ili neispravnosti tehničkog mjernog uređaja tijekom određenog razdoblja potrošio određenu količinu električne energije po noćnoj ili dnevnoj tarifi. Regulatorno povjerenstvo utvrdilo je predmnijevano razdoblje potrošnje električne energije te predmnijevanu količinu i tarifu električne energije.
- 20 Prema navedenim odredbama količine električne energije iz članaka 50. do 53. PIKEE-a smatraju se gubicima u mreži operatora prijenosnog sustava. Gubitak se sastoji od potrošačeve potrošnje električne energije koja nije izmjerena brojilom. Potrošač stoga ne plaća stvarnu količinu električne energije. Ujedno se odredbama PIKEE-a uvodi predmnijeva u pogledu procijenjene količine električne energije, ne uzimajući u obzir konkretne okolnosti pojedinog kućanstva.
- 21 Tim se odredbama utvrđuje količina „procijenjene” električne energije tijekom određenog razdoblja, koje ovisi o trenutku kada opskrbljivač/operator otkrije kvar uređaja. Ako ga kasnije utvrdi, opskrbljivač obračunava električnu energiju po

višoj cijeni nego u slučaju ranijeg otkrivanja kvara. To je zbog toga što se cijene električne energije ažuriraju i povećavaju svakih nekoliko mjeseci.

- 22 U skladu s navedenim nacionalnim odredbama, električna energija koja nije izmjerena mjernim uređajem predstavlja trošak koji mora snositi potrošač u propisanom iznosu i u pogledu propisanog razdoblja. Na taj bi se način uzelo u obzir načelo stjecanja bez osnove. S pravnog stajališta, riječ je o načelu obveze potrošača da opskrbljivaču električnom energijom naknadi određenu vrijednost. Ta obveza nadoknađivanja gubitaka opravdava se kvarom brojila električne energije, netočnim mjerenjem ili vanjskim utjecajem, a i pretpostavkom da je potrošač ipak potrošio električnu energiju.
- 23 Člankom 46. stavkom 2. točkom (d) Direktive 2019/944 također se određuje da djelatnost prijenosa električne energije uključuje naknade, uključujući energiju za gubitke. U skladu s člankom 18. stavkom 8. Uredbe 2019/943, regulatorno tijelo države članice prepoznaje te troškove operatora sustava i uključuju ih u tarife za distribuciju kako bi pružilo poticaje za operatore distribucijskih sustava da povećaju učinkovitost. Cilj je te mjere potaknuti opskrbljivače/operatorere da optimiziraju svoje mreže kako bi se smanjili gubici u pogledu energetske učinkovitosti.
- 24 U tom pogledu nije jasno koji su elementi obuhvaćeni pojmom „naknade [...], uključujući [...] energiju za gubitke” u smislu članka 46. stavka 2. točke (d) Direktive (EU) 2019/944 i članka 18. stavka 8. Uredbe br. 2019/943. Treba li te odredbe tumačiti na način da naknade za gubitke podrazumijevaju struju koja je potrošena, ali nije izmjerena mjernim uređajem ako je nemjerenje ili pogrešno mjerenje struje kod potrošača (a) posljedica postupanja potrošača, (b) nije posljedica postupanja potrošača, nego kvara uređaja, a operator sustava ili opskrbljivač električnom energijom nije pravodobno uklonio posljedicu nemjerenja operatora sustava ili opskrbljivača električnom energijom?
- 25 Uredbom br. 2019/943 utvrđeno je načelo proporcionalnosti. U skladu s njim, troškovi bi se trebali uključiti u tarife. Sud koji je uputio zahtjev pita se utječe li to na obvezu operatora/distributera da povećaju učinkovitost svojih mreža smanjenjem troškova opskrbe električnom energijom. U predmetnom slučaju utvrđeno je da je pregled predmetnog brojila prije 12. travnja 2023. proveden 2018. Prema tome, od 2018. i 2023. opskrbljivač električnom energijom nije poduzeo mjere za provjeru i održavanje uređaja. Tek je nakon otkrivanja kvara uređaja 12. travnja 2023. obračunao iznos kojim bi se u skladu sa zakonskim odredbama trebali podmiriti njegovi troškovi u vezi s isporučenom, ali neizmjenom energijom. Mogu li se gubici zbog neizmjenih količina električne energije, poput onih u predmetnom slučaju, naplatiti od potrošača ako opskrbljivač ili operator sustava nije pravodobno uklonio nedostatak mjerenog uređaja? Sud koji je uputio zahtjev smatra da bi se uključivanjem troškova gubitaka, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, smanjili poticaji za opskrbljivača električnom energijom odnosno operatora sustava da smanji svoje gubitke jer te troškove ne bi snosio izravno [on], nego krajnji korisnik.

- 26 Stoga nije jasno protivi li se članku 18. stavku 8. Uredbe br. 2019/943 protivi nacionalni propis, poput onog u predmetnom slučaju, na temelju kojeg je potrošač dužan operatoru mreže ili opskrbljivaču električnom energijom platiti procijenjenu potrošnju električne energije ako potrošnja, bez krivnje potrošača, nije točno izmjerena brojilom električne energije, a opskrbljivač ili operater nije pravodobno uklonio uzrok tomu.
- 27 S druge strane, u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2019/944, regulatorno tijelo ovlašteno je odrediti ili odobriti tarife za prijenos ili distribuciju ili njihove metodologije. U tom pogledu nije jasno dopušta li se člankom 59. te direktive propis poput nacionalnog propisa na temelju kojeg su u tarifu uključeni troškovi operatera za isporučenu i potrošenu energiju koja zbog kvara na mjernom uređaju nije izmjerena ili je samo netočno izmjerena. Treba li tu obvezu regulatornog tijela tumačiti na način da se poštuje načelo određivanja transparentnih kriterija za tarife za prijenos ili distribuciju ili njihove metodologije kada je neispravnost mjernog uređaja (a) posljedica potrošačeva postupanja ili (b) nije posljedica potrošačeva postupanja, nego neispravnog brojila? Valja uzeti u obzir da ta tarifa uključuje operativne troškove opskrbljivača/operatora sustava u slučaju nedostataka mjernih uređaja koje opskrbljivač/operator sustava nije odmah ispravio, i to u iznosu procijenjenih gubitaka tijekom procijenjenog razdoblja.
- 28 Usto, člankom 18. stavkom 1. Uredbe br. 2019/943 predviđa se potrošačeva obveza operatoru prijenosnog sustava plati naknade koje odražavaju troškove mreže, a u njegovu stavku 7. da se ti troškovi temelje na uporabi distribucijske mreže od strane korisnika sustava. Nije jasno kako ti troškovi odražavaju uporabu distribucijske mreže od strane njezinih korisnika, bilo na temelju procijenjenog izračuna ili na temelju stvarno izračunanih troškova/gubitaka. Treba li članak 18. stavke 1. i 7. Uredbe br. 2019/943 tumačiti na način da se njime dopušta nacionalni propis kojim se predviđaju metode izračuna troškova električne energije potrošača na temelju procjene potrošnje električne energije u procijenjenom razdoblju, a da se ne uzme u obzir količina električne energije koju je potrošač stvarno potrošio u slučaju kvara tehničkog mjernog uređaja (brojilo električne energije)?
- 29 U skladu s člankom 3. Direktive 2011/83, ugovori o isporuci električne energije obuhvaćeni su područjem primjene zaštite potrošača. U predmetnom slučaju stranke ne osporavaju to da između njih postoji ugovorni odnos koji se odnosi na opskrbu električnom energijom na navedenoj lokaciji. Člankom 27. Direktive 2011/83 potrošač se oslobađa od plaćanja dobavljaču iznosa koji premašuje naručenu električnu energiju. Tom se odredbom stoga uspostavlja načelo prema kojem potrošač mora platiti samo za isporuku električne energije koju je stvarno potrošio. S druge strane, odredbama PIKEE-a utvrđuje se u nacionalnom pravu načelo prema kojem se procijenjena količina električne energije plaća za procijenjeno razdoblje ako se u slučajevima koji nisu navedeni u člancima 50. do 53. mjernim uređajem tehnički nije mogla izmjeriti potrošnja električne energije. Procijenjena količina električne energije koja nije stvarno izmjerena plaća se prema bugarskom pravu s obzirom na načelo smanjenja troškova električne

energije, koje je navedeno u uvodnoj izjavi 83. Direktive 2019/944 (načelo energetske učinkovitosti). Ti troškovi energetske mreže prenose se na potrošača. Usto, člankom 4. Direktive 2011/83 utvrđuje se načelo prema kojem države članice ne mogu uvesti strože odredbe od onih predviđenih tom direktivom. Stoga nije jasno treba li članke 4. i 27. Direktive 2011/83 tumačiti na način da dopuštaju nacionalni propis kojim se kupcu iz kategorije kućanstvo nalaže plaćanje procijenjene količine električne energije tijekom procijenjenog razdoblja ako se mjernim uređajem nije stvarno izmjerila količina električne energije i ako se ne nalazi na potrošačevoj nekretnini, a njegov kvar je posljedica (a) vanjskog utjecaja na brojilo odnosno ponašanja kupca, ili (b) nije posljedica ni vanjskog utjecaja na brojilo ni ponašanja kupca, nego neispravnosti uređaja, i to pod uvjetom da potrošač nije imao pristup mjernom uređaju, a opskrbljivač/operator nisu pravodobno popravili kvar uređaja. Treba li članak 27. Direktive tumačiti na način da je u slučaju pogrešnog ili netočnog mjerenja brojila kojeg nije posljedica njegova postupanja potrošač dužan platiti samo količinu koju je stvarno potrošio?

- 30 Osim toga, člankom 10. stavkom 4. Direktive 2019/944 propisano je da dobavljači moraju obavijestiti svoje kupce o svakoj promjeni cijene isporuke. Konačna cijena za potrošača stoga se izračunava na temelju količine potrošene električne energije i cijene po jedinici količine. U tom pogledu nije jasno treba li članak 10. stavak 4. Direktive 2019/944 tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis kojim se opskrbljivaču električnom energijom odnosno operatoru sustava dopušta da količinu električne energije u prethodno opisanim okolnostima zamijeni procjenom količine električne energije potrošene tijekom procijenjenog razdoblja.
- 31 Tumačenje navedenih odredbi prava Unije nužno je kako bi se utvrdilo što podrazumijevaju troškovi pokrivanja gubitaka u mreži i treba li te troškove snositi opskrbljivač ili potrošač. S jedne strane, opterećenje opskrbljivača tim troškovima povećat će njegovu energetske učinkovitost (načelo energetske učinkovitosti), a s druge strane osigurati zaštitu potrošača u Uniji (potrošač mora platiti samo svoju potrošnju električne energije). U pogledu zaštite potrošača potrebno je protumačiti i pitanje mora li potrošač platiti procijenjenu količinu električne energije tijekom procijenjenog razdoblja ako nije odgovoran za nemjerenje. Potreba za tumačenjem proizlazi iz nužnosti da se ispita proporcionalnost nacionalnog propisa o plaćanju električne energije u slučaju neispravnosti brojila s obzirom na propise Unije o zaštiti potrošača u području usluga opskrbe. Tumačenje je također potrebno kako bi se utvrdilo može li regulatorno tijelo uvesti predmnijevu u pogledu potrošene električne energije potrošene u slučaju kvara brojila.
- 32 Zbog prethodno navedenih razloga Sudu Europske unije treba uputiti zahtjev za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. stavkom 1. točkom (b) UFEU-a. Postavlja se pitanje treba li pravo Unije tumačiti na način da mu se ne protivi to da potrošač za isporučenu električnu energiju plaća iznos izračunan na temelju procijenjene količine električne energije tijekom procijenjenog razdoblja, a da se pritom ne provjeri je li potrošač u tom razdoblju stvarno potrošio tu količinu električne energije. Je li pri izdavanju računa za električnu energiju dopušteno uvođenje predmnijeva poput onih o kojima je riječ u ovom predmetu? Sud koji je

uputio zahtjev utvrđuje da je tumačenje prava Unije nužno za korisno rješenje spora kako bi se ocijenio doseg zaštite prava potrošača i primjenjivost načela energetske učinkovitosti kada se troškovi prenose na potrošača bez ispitivanja stvarne potrošnje.

RADNI DOKUMENT